



CRNA GORA

VLADA CRNE GORE

NACIONALNA INVESTICIONA KOMISIJA

Izvještaj o radu za II kvartal 2016. godine

Podgorica, jul 2016. godine

I) Uvod

Shodno zaključcima sa 13. sastanka Upravnog odbora Zapadnobalkanskog investicionog okvira (ZIO), koji je održan 16. decembra 2015. godine u Parizu, Evropska komisija je u prvom kvartalu 2016. godine objavila XV poziv za kandidovanje projekata za tehničku podršku u pripremi projektne dokumentacije i I poziv za sufinansiranje infrastrukturnih projekata. Ocjena dostavljenih projektnih prijava je izvršena na sastanku grupe finansijera projekata, koji je održan 19. maja 2016. godine u Briselu, dok su konačne potvrde i visina iznosa odobrenih sredstava definisana na sastanku Upravnog odbora Zapadnobalkanskog investicionog okvira, održanog 16. i 17. juna 2016. godine u Oslu.

Uzimajući u obzir da XV poziv za podršku u pripremi projektne dokumentacije nije imao ograničenja po pitanju prihvatljivosti projekata, Crna Gora je u navedenom pozivu u okviru 11 aplikacija kandidovala ukupno 26 projekata sa Jedinственe liste prioritetnih infrastrukturnih projekata, iz sva četiri sektora (energetika, saobraćaj, zaštita životne sredine i društvene djelatnosti). Osnovni uslov za kandidovanje projekata u ovom pozivu bio je podrška jedne od međunarodnih finansijskih institucija koje su partneri Evropske komisije unutar Zapadnobalkanskog investicionog okvira. Prilikom procedure podnošenja projektnih aplikacija kroz elektronski sistem, koju vrši kancelarija Nacionalnog IPA koordinatora u okviru Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, od 11 aplikacija koje su pripremljene za navedeni poziv, 3 aplikacije nijesu zadovoljile osnovni uslov za apliciranje. Shodno tome, od planiranih 11 aplikacija, u okviru kojih je kandidovano 26 projekata iz sva četiri sektora, Crna Gora zvanično je podnijela 8 aplikacija.

Projekti koji nisu zadovoljili osnovni uslov za apliciranje, odnosno za koje nije obezbijedena podrška međunarodne finansijske institucije i samim tim nisu zadovoljili uslove za kandidovanje u navedenom pozivu su:

- Izgradnja reciklažnog centra Možura u Baru (studija izvodljivosti, *Cost benefit* analiza, elaborat o procjeni uticaja na životnu sredinu i tenderska dokumentacija) – sektor zaštite životne sredine;

- Izrada glavnog projekta: Sanacija klizišta Biogradske rijeke i rješavanje hidroloških problema u slivu Biogradskog jezera i Biogradske rijeke - sektor zaštite životne sredine i
- Izrada projektne dokumentacije za program energetske efikasnosti u zdravstvenim objektima – sektor društvenih djelatnosti, podsektor zdravstvo.

Kada je u pitanju I poziv za sufinansiranje infrastrukturnih ulaganja kriterijum za kandidovanje u ovom pozivu podrazumijevao je da predloženi projekat mora da ima regionalni karakter (iz oblasti saobraćaja i energetike), spremnost za sprovođenje sa aspekta projektne dokumentacije, kao i zvaničnu podršku od strane međunarodne finansijske institucije. S obzirom na to da nijedan projekat sa Jedinstvene liste prioriternih infrastrukturnih projekata u tom momentu nije zadovoljavao navedene kriterijume, Crna Gora u okviru ovog poziva nije kandidovala nijedan projekat.

II) Četvrta sjednica Nacionalne investicione komisije

U izvještajnom periodu, Nacionalna investiciona komisija je 12. aprila 2016. godine održala četvrtu elektronsku sjednicu, na kojoj su usvojeni Zapisnik sa III sjednice, Izvještaj o radu Nacionalne investicione komisije za 2015. godinu i Izvještaj o radu Nacionalne investicione komisije za I kvartal 2016. godine. Izvještaji su usvojeni na 154. sjednici Vlade Crne Gore koja je održana 21. aprila 2016. godine.

Zaključcima sa navedene sjednice Nacionalne investicione komisije, Sekretarijat za razvojne projekte zadužen je da, u saradnji sa resornim ministarstvima i kancelarijom Nacionalnog IPA koordinatora u okviru Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, razmotri potrebu ažuriranja Jedinstvene liste prioriternih infrastrukturnih projekata u 2016. godini. U vezi sa tim, 09. maja 2016. godine, u Sekretarijatu za razvojne projekte održan je sastanak sa Nacionalnim koordinatorom za regionalne projekte, Vojinom Vlahovićem, kao i sa predstavnicom kancelarije Nacionalnog IPA koordinatora Anom Vukadinović, povodom razmatranja mogućnosti ažuriranja Jedinstvene liste

prioritetnih infrastrukturnih projekata u 2016. godini. Uzimajući u obzir primjer Srbije, kao jedine od država regiona koja je sprovela proces ažuriranja Jedinstvene liste, usaglašeno je da u narednom periodu, uz saradnju sa Sektorskim radnim grupama, aktivnosti na ovom polju budu usmjerene na usklađivanje strateški relevantnih kriterijuma za sva četiri sektora kao i razmatranje mogućnosti izmjene Metodologije za izbor i prioritizaciju infastrukturnih projekata, kako bi se potencijalni novi projekti mogli adekvatno kategorisati i uvrstiti na pomenutu listu. S obzirom na to da je navedeni proces veoma zahtjevan, konstatovano je da bi ažuriranje Jedinstvene liste trebalo izvršiti u 2017. godini, a dalju dinamiku aktivnosti na ovom polju definisati shodno zaključcima sa sastanaka grupe finansijera u Briselu kao i sastanka Upravnog odbora Zapadnobalkanskog investicionog okvira u Oslu.

III) 21. sastanak PFG (Grupe Finansijera Projekata – Project Financier Group)

Sastanak grupe finansijera projekata (PFG) Zapadnobalkanskog investicionog okvira (ZIO) održan je 19. maja 2016. godine u Briselu.

Shodno izvještaju Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, sa predmetnog sastanka na kojem je, između ostalog, Evropska komisija vršila procjenu predloženih projekata kandidovanih kroz XV poziv za podršku pripremi projektne dokumentacije, od 8 prihvaćenih aplikacija koje je Crna Gora dostavila u okviru navedenog poziva, 5 projekata ocijenjeno je pozitivno, dok su 3 projekta ocijenjena negativno.

Projekti koji su na sastanku grupe finansijera pozitivno ocijenjeni su:

1. Izrada Glavnog projekta za Jadransko-jonski gasovod (zajednička prijava s Albanijom) - sektor energetike;
2. Izrada idejnog projekta i procjene društvenog i uticaja na životnu sredinu za autoput Bar - Boljare, dionica Mateševo - Andrijevića - sektor saobraćaja;
3. Izrada idejnog projekta i procjene društvenog i uticaja na životnu sredinu za autoput Bar-Bolja, obilaznica oko Podgorice (Smokovac - Tološi - Farmaci) - sektor saobraćaja;

4. Izrada projektne dokumentacije za projekte u oblasti vodosnadbijevanja i tretmana otpadnih voda (zajednička aplikacija za 12 projekata sa Jedinственe liste prioriternih infrastrukturnih projekata iz ove pod-oblasti) - sektor zaštite životne sredine i
5. Tehnička podrška za nadzor radova za projekat izgradnje postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u Podgorici - sektor zaštite životne sredine.

Projekti koji na sastanku grupe finansijera nisu ocijenjeni pozitivno:

1. Studija o tehničkim uslovima za priključenje obnovljivih izvora energije na mrežu i uticajima na rad elektroenergetskog sistema - sektor energetike;
2. Tehnička podrška za proces rekonstrukcije nelegalno sagrađenih objekata u skladu s principima energetske efikasnosti tokom postupka legalizacije – sektor energetike/zaštita životne sredine i
3. Priprema projekata za izgradnju pet vaspitno-obrazovnih ustanova - sektor društvenih djelatnosti, podsektor obrazovanje.

Uzimajući u obzir da su sjednice na kojima tim finansijera projekata ocjenjuje projekte zatvorenog tipa, i da predstavnici država ne prisustvuju istim, razlog za negativnu ocjenu projekata ostaje nepoznat.

III) Sastanak Upravnog odbora Zapadnobalkanskog investicionog okvira

Sastanak Upravnog odbora Zapadnobalkanskog investicionog okvira, u organizaciji Evropske komisije i Ministarstva vanjskih poslova Norveške, održan je 16. i 17. juna 2016. godine u Oslu. Sastanak je, između ostalog, bio posvećen trenutnim aktivnostima zemalja regiona u vezi sa tzv. Agendom povezivanja (Connectivity Agenda) kao i konačnom potvrdom i odobravanjem projekata koji su kandidovani kroz XV poziv za tehničku podršku u pripremi projekata i I poziv za sufinansiranje infrastrukturnih ulaganja.

Povodom projekata koje je je Crna Gora kandidovala **u okviru XV poziva za podršku pripremi projekata**, Upravni odbor Zapadnobalkanskog investicionog okvira je na predmetnom sastanku za 3 kandidovana projekta zvanično odobrio sredstva u

ukupnom iznosu od 4,2 miliona €, što je za polovinu manje od ukupnog iznosa navedenog u aplikacijama za ove projekte. Naime, ukupan iznos potrebnih sredstava naveden u aplikacijama za ova 3 projekta je 8,4 miliona €.

Projekti za koje su zvanično odobrena sredstva na sastanku Upravnog odbora Zapadnobalkanskog investicionog okvira su:

1. Izrada Glavnog projekta za Jadransko-jonski gasovod (zajednička prijava sa Albanijom). Iznos potrebnih sredstava koji je naveden u aplikaciji je 5,5 miliona €, dok je tokom ocjene odobreno 2,5 miliona € za izradu *idejnog* umjesto za izradu *glavnog projekta*;
2. Izrada projektne dokumentacije za projekte iz oblasti vodosnadbijevanja i tretmana otpadnih voda. Za ovaj projekat odobreno je 0,55 miliona € od ukupnog iznosa od 1,8 miliona € navedenog u aplikaciji i
3. Tehnička podrška za nadzor radova za projekat izgradnje postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u Podgorici. Za ovaj projekat je odobreno 1,14 milion eura, što je iznos jednak iznosu koji je naveden u aplikaciji.

Dodatno, Crna Gora je zajedno sa ostalim zemljama regiona, shodno odluci Upravnog odbora Zapadnobalkanskog investicionog okvira, korisnik regionalnog projekta *Regionalni program energetske efikasnosti*, vrijednog 1,8 miliona €, kojim će se obezbijediti tehnička podrška za sprovođenje programa energetske efikasnosti u regionu.

Kandidovani projekti iz sektora saobraćaja, tačnije aplikacije za dvije dionice autoputa, koji su takođe pozitivno ocijenjeni na prethodnom sastanku grupe finasijera projekata, ovom prilikom nisu dobili zvaničnu potvrdu za odobravanje sredstava, već će za ova dva projekta biti obavljene dodatne konsultacije između Evropske komisije i Vlade Crne Gore. Nakon toga, u zavisnosti od dinamike navednih konsultacija, zvanična podrška ovim projektima biće definisana vanredno, pisanom procedurom odnosno na sastanku Upravnog odbora ZIO, u decembru 2016. godine.

Riječ je o projektima u vezi sa dvije dionice Autoputa Bar – Boljare, u ukupnoj vrijednosti 5,4 miliona € i to:

- Izrada idejnog projekta i procjene društvenog i uticaja na životnu sredinu za autoput Bar-Boljare, dionica Mateševo – Andrijevića, u vrijednosti od 3,1 milion € i
- Izrada idejnog projekta i procjene društvenog i uticaja na životnu sredinu za autoput Bar-Boljare, obilaznica oko Podgorice (Smokovac - Tološi – Farmaci), u vrijednosti od 2,3 miliona €.

Kada je u pitanju **I poziv za sufinansiranje infrasturkturnih ulaganja** Upravni odbor Zapadnobalkanskog investicionog okvira je odobrio sljedeće projekte:

- 1) Srbija - Modernizacija željezničke linije Niš - Dimitrovgrad - granica sa Bugarskom. Od ukupno 84 miliona € za ovaj projekat, odobreno je 44 miliona €.
- 2) Albanija - Rekonstrukcija željezničke linije Drač - Tirana i izgradnja nove linije do Rinasa. Od iznosa od 82 miliona € odobreno je 35 miliona €.
- 3) Kosovo - Rekonstrukcija željezničke linije Kosovo Polje – Mitrovica. Od ukupnih 43 miliona € za ovaj projekat odobreno je 17 miliona €.

Crna Gora kroz navedeni poziv nije kandidovala nijedan projekat.

Shodno tome, a iz razloga što cjelokupan iznos prethodno opredijeljenih sredstava za I poziv za sufinansiranje infrasturkturnih ulaganja prevazilazi ukupan iznos sredstava odobrenih za ova tri projekta, Upravni odbor Zapadnobalkanskog investicionog okvira je donio odluku da se preostala sredstva, u iznosu od 50 miliona €, dodijele regionalnim projektima iz oblasti energetike:

- Regionalni program energetske efikasnosti plus (REEP plus), u iznosu od 135 miliona € za koji su ovom prilikom obezbijeđena bespovratna sredstva u iznosu od 30 miliona €.
- Fond za zeleni razvoj (Green for Growth Fund), u iznosu od 100 miliona € za koji su ovom prilikom obezbijeđena bespovratna sredstva u iznosu od 20 miliona €.

IV) Meke mjere – *soft measures*

Evropska komisija je na samitu koji je održan u Beču, 27. avgusta 2015. godine, predstavila Paket regionalnih mekih mjera 2016-2020, za oblasti energetike i saobraćaja, u cilju poboljšanja infrastrukture i stvaranja uslova za investiranje u infrastrukturu u regionu Zapadnog Balkana.

Sprovođenje Mekih mjera podrazumijeva aktivnosti, na regionalnom i nacionalnom nivou, koje je potrebno sprovesti u cilju koordinacije regulatornih i institucionalnih reformi, kako bi se djelatnosti i regulative iz oblasti energetike i saobraćaja uskladile sa regulativama Evropske unije. Rezultati sprovođenja Mekih mjera direktno utiču na odluke po pitanju finansiranja infrastrukturnih projekata u okviru ZIO, a nacionalne institucije, odnosno radne grupe zadužene za implementaciju i monitoring Mekih mjera, u obavezi su da sačinjavaju Izvještaj o sprovođenju Mekih mjera, koji se dostavlja ZIO Sekretarijatima, za oblasti energetike i saobraćaja.

Kada je u pitanju sprovođenje mekih mjera (*soft measures*) na nivou regiona, na sastanku Upravnog odbora ZIO, Evropska komisija izrazila je zabrinutost u vezi sa rezultatima dostavljenih Izvještaja o Mekim mjerama. Iz tog razloga, shodno ocjeni navedenih Izvještaja koje su dostavile zemlje regiona i uzimajući u obzir nizak stepen ispunjenosti mekih mjera, od ukupno 11 aplikacija koje su podnijele ostale zemlje regiona, kroz I poziv za sufinansiranje infrastruktturnih ulaganja, na sastanku su odobrena samo 3 projekta. Rezultati sprovođenja mekih mjera i u budućem periodu direktno će se odražavati na odluke po pitanju finansiranja infrastrukturnih projekata u regionu.

Izuzimajući donekle nezadovoljavajuću ocjenu Evropske komisije po pitanju sprovođenja mekih mjera na nivou regiona, na osnovu postojećih izvještaja institucija koje su nadležene za implementaciju i monitoring istih za Crnu Goru, konstatovano je da je status sprovođenja u Crnoj Gori na zadovoljavajućem nivou.

Naime, sprovođenje mekih mjera u Crnoj Gori, u oblasti energetike, shodno Izvještaju sekretarijata Energetske zajednice, zauzima drugo mjesto na listi koju čine šest

zemalja Zapadnog Balkana. Pored činjenice da se Crna Gora nalazi u vrhu liste kada su u pitanju meke mjere iz oblasti energetike, stav Ministarstva ekonomije je da detalji navedenog Izvještaja ne oslikavaju objektivno stanje i da ocjena o sprovođenju mekih mjera nije izvršena na adekvatan način. Tim povodom, Ministarstvo ekonomije je preduzelo aktivnosti u cilju usklađivanja stvarnog stanja sa rezultatima izvještaja energetske zajednice. Tačnije, Ministarstvo je uputilo pismo Sekretarijatu Energetske zajednice sa konkretnim komentarima kako bi predmetni izvještaj oslikavao stvarno stanje na polju implementacije mekih mjera iz ovog sektora.

U okviru sektora saobraćaja, shodno informacijama dobijenim od strane Ministarstva saobraćaja i pomorstva, evidentan je napredak i nesporna činjenica da su uvažene preporuke Evropske komisije i sprovedene sve meke mjere koje su zahtijevane prije Samita u Parizu, 04. jula 2016. godine.

V) Samit zemalja Zapadnog Balkana u Parizu

Samit zemalja Zapadnog Balkana, uz učešće predsjednika država i vlada, ministara vanjskih poslova i ministara ekonomije zemalja Zapadnog Balkana, Hrvatske, Slovenije, Austrije, Njemačke, Francuske, Italije, kao i predstavnika Evropske unije i međunarodnih finansijskih institucija, održan je u Parizu, 4. jula 2016. godine. Samit je bio prilika da učesnici diskutuju o događajima koji imaju regionalni značaj, kao što su migracije, bezbjednosna pitanja, zapošljavanje i ekonomski rast. Predmet Samita između ostalog bili su i osnivanje regionalnog tržišta električne energije, usvajanje novog paketa investicionih projekata iz okvira željezničke infrastrukture, obnovljivih izvora energije i energetske efikasnosti.

Uzimajući u obzir da se zemlje Zapadnog Balkana nalaze u različitim fazama procesa pristupanja Evropskoj uniji, konstatovan je napredak koji su one postigle na evropskom putu tokom poslednjih godina i ovom prilikom je još jednom ukazano na činjenicu da je unaprjeđenje regionalne saradnje i dalje jedan od ključnih uslova za evropsku perspektivu.

VI) Predstojeći XVI poziv ZIO za podršku u pripremi projektne dokumentacije

Rok za dostavljanje projektnih prijava za XVI poziv za podršku u pripremi projektne dokumentacije je 02. septembar 2016. godine. Za razliku od prethodnog poziva u kojem nije bilo ograničenja po pitanju kandidovanja projekata, u XVI pozivu biće prihvatljivi **isključivo projekti sa Jedinstvene liste infrastrukturnih projekata koji su ranije bili odobreni kroz prethodne pozive u okviru fonda Zapadnobalkanskog investicionog okvira, a koji bi se kroz ovu podršku dodatno unaprijedili**, odnosno kompletirali tehničku dokumentaciju. Takođe, iznos opredijeljenih sredstava znatno je smanjen u odnosu na prethodni poziv, odnosno iznosiće manje od 10 miliona €, a jedan od preduslova za kandidovanje projekata u okviru ovog poziva je i uključenost u glavnu saobraćajnu mrežu, odnosno na PECI listu kada su projekti iz sektora saobraćaja i energetike u pitanju. Za projekte je, kao i u dosadašnjoj praksi, uz neophodnu podršku od strane međunarodne finansijske institucije potrebno obezbijediti i mišljenje od strane Ministarstva finansija po pitanju iznosa kreditnog zaduženja.

Projektne aplikacije podnijete u okviru ovog poziva biće razmatrane na sljedećem sastanku grupe finansijera projekata (PFG) koji je planiran za novembar 2016. godine u Prištini. O odobravanju i visini iznosa sredstava za projekte odlučivaće se na sastanku Upravnog odbora ZIO u decembru 2016. godine.

VII) Predstojeći II poziv ZIO za sufinansiranje infrastrukturnih projekata

II poziv za sufinansiranje infrastrukturnih projekata kroz fond Zapadnobalkanskog investicionog okvira, najavljen je za septembar 2016. godine. Kao i u prethodnom pozivu, sufinansiranje projekata sredstvima višekorisničke IPA-e za 2017. godinu kroz ovaj poziv biće omogućeno isključivo za projekte iz sektora energetike i saobraćaja.

Za projekte iz sektora zaštite životne sredine i društvenih djelatnosti, nastavljajući dosadašnju praksu, neće biti korišćena sredstva iz fonda Zapadnobalkanskog investicionog

okvira i njihovo finansiranje zavisice od raspoloživosti sredstava bilateralnih donatora, i to u ograničenom iznosu.

Rok za dostavljanje projektnih aplikacija u okviru II poziva za sufinansiranje infrastrukturnih projekata okvirno je planiran do kraja 2016. godine, a razmatranje projektnih prijava vršice se do kraja mjeseca maja 2017. godine. Pozitivno ocijenjeni projekti u okviru ovog poziva biće predstavljeni na Samitu zemalja Zapadnog Balkana u Rimu, polovinom 2017. godine, a o odobravanju sredstava, kao i do sada, odluke će se donositi na sastanku Upravnog odbora Zapadnobalkanskog investicionog okvira, čije održavanje je planirano za decembar 2017. godine.

Imajući u vidu navedeno, Nacionalna investiciona komisija predlaže da Vlada Crne Gore usvoji sljedeći Zaključak:

- Vlada Crne Gore je razmotrila i usvojila Izvještaj o radu Nacionalne investicione komisije za II kvartal 2016. godine